

פ ר ט י כ ל

מישיבה ~~4~~³ של הועדה לעניני פנים
שנחקימה ביום ב' י"ד תמוז תש"ט (11.7.49)
בשעה 09.00

נוכחים: חברי הועדה

- 1. בן-צבי יצחק
- 2. גורי ישראל
- 3. הכהן דוד
- 4. וורהפטיג זרח ר"ר
- 5. חושי אבאצ
- 6. כהן אירוב
- 7. מינץ בנימין
- 8. מרלין שמואל
- 9. סנה משה
- 10. ספיר יוסף
- 11. פראי אלעזר
- 12. פרידמן-יילין נתן
- 13. שפטל אריה

מנומנים:

- 1. מר רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
- 2. מר הורנשטיין - היועץ המשפטי של משרד הפנים
- 3. מר קיסילוב - משר הפנים
- 4. מר הרטגלס - " "
- 5. מר זילביגר - היועץ המשפטי של משרד הפנים.

נעדרים: חברי הועדה

- 1. רובדבני יחיאל
- 2. טובי טופיק
- 3. סיף אלדין זרעבי

היו"ר: ב. מינץ

מד"היו"ט: חוק לחיקון פקודת העיריות תש"ט - 1949.

היו"ר ב. מינץ: קיימנו לפני שבועיים בערך ויכוח עקרוני בקשר

לגיל הבחורים והנבחרים, וזמן מגוריהם במקום.

אנו נצביע עכשיו על החלטות אלה, כדי לאפשר לוועדה הבחירות ברשויות

המוניציפליות לגשת לעריכת פנקס הבחורים.

נחקימו התצעות הבאות:

(1) גיל זכות הבחירה:

(א) הזכות לבחור:

הצעת הממשלה:	זכות בחירה לבני	20	-	2 קולות
	"	18	-	" 9

המתייגויות: למר י. ספיר ;
למר א. כהן.

(ב) הזכות להבחר:

הצעת הממשלה:	הזכות להבחר לבני	24	-	3 קולות
	"	21	-	" 4
	"	20	-	" 5
	"	18	-	" 1

נחקבלה הצעה של זכות בחירה פסיביה לבני 20.

המתייגויות: למר י. ספיר ;
למר א. כהן.

(2) זמן המגורים:

(א) לבוחרים:

הצעת הממשלה:	כעבור 12 חדשי מגורים	-	4 קולות
	" 6	-	" 9

המתייגויות: למר מרלין ;
למר ספיר ;
למר א. כהן.

(ב) לנבחרים:

הצעת הממשלה:	כעבור 12 חדשי מגורים	-	5 קולות
	" 6	-	" 5

שתי ההצעות הנ"ל תובאנה לכנסת.

י. ספיר: לדעתי מוטב לשנות במקום מקום שכתוב "מקום

מגוריו הרגיל" ל-"מקום מגוריו הקבוע". פרושה

של המלה "רגיל" היא שאדם יכול למעשה לגור גם בשני מקומות, וע"י כך אפשר

גם להגיע לאבסורדים.

האם היתה למחוקקים כוונה מיוחדת בזה שתשמע
במונח "רגיל" ?

א. כהנא:

מר הנדלשטיין:
משרד הפנים.
החוק הקודם דבר על מקום מגורים "רגיל". לא א
רצינו לשנות את הדבר כדי לא להת פרושים.
אולם אין לי כל התנגדות אם יעמדו על כך שיש לשנות ולכתב "קבוע" במקום
"רגיל", כי בדרך כלל זוהי שאלה של עובדה ולא של חוק. מקום מגוריו -
הכוונה למקום המגורים של משפחתו, ואני הייתי מעריך את המונח "רגיל".

מר זילבינגר:
היועץ המשפטי

כבר ציין חברי, כי בשעה שתדגמנו את המונחים
של ממשלת המנדט, השתדלנו להשאיר את המונחים
שהיו מקובלים קודם לכן, למרות שלא היו מקובלים עלינו ורצינו למצוא
בטורים יותר מהאימים ויותר הולמים, אולם הואיל ואנו נמצאים בתוך מסגרת
קבועה של החוק, איננו מעונינים לפי שעה לשנות איזה שהם מונחים, כי שנוי
מונח עלול ליצור כל מיני פירושים. גם בהי הדין שלנו מתנהלים עדיין לפי
המונחים והבטויים של ממשלת המנדט.

א. הושי:

אינני מבין מדוע עלינו עוד להיות תלויים
במונחים של החוק המנדטורי הבריטי. באנגליה
יהבן מאד שלאדם יהיו שני בתי מגורים - אחד לעונה הקיץ והשני לעונת
החורף, אולם כאן בארץ הרבר בלתי אפשרי ויש רק אולי יוצאים מהכלל שנהנים
מאפשרות כזו, לפיכך יש צורך להדגיש בחוק שלנו שמקום מגורים - הכוונה
למקום מגורים קבוע.

י. ספיר:

אינני בלשן, אבל אני מניח שאנשי החוק מלמכים
על כך שתרגום המלה "אורדינרי" הוא רגיל, אבל
לדעתי אצטאק המושג "אורדינרי" באנגלית הוא הרבה יותר רחב ואני מציע שלא
נהיה קשורים למלה זו.

א. כהנא:

בעברית נהוג לומר "שיבת קבע" ולא "ישיבה רגילה".
ישנם אנשים שיש להם שני מקומות מגורים וצריך
להחליט אם האדם בעצמו מחליט מהו מקום המגורים שלו, או שהחוק יגדיר זאת.

י. בן-צבי:

בימי המנדט היה נהוג שלאנשים שיש להם שני
מקומות מגורים, ישנה זכות בחירה בשני המקומות
(בעיקר אצל המוסלמים) וכדי למנוע זאת, אני תומך בדעהו של מר ספיר

שיש לקבוע, כי לאדם יש רק מקום מגורים אחד, כדי למנוע כפילות בהצבעות.

א. שבטל: לדעתי אין מקום לאופציה.

מר טרנשטיין: לא יהיה מקום לאופציה אם נקבל את המונח

"קבוע". אם יהיה קשה להגדיר מהו המקום הקבוע.

הרי הדעות המחוקקת מקבע זאת.

ה ח ל ט ה: הוחלט שבכל מקום שכתוב "מקום מגוריו הרגיל" יהיה

כתוב "מקום מגוריו הקבוע".

י. טפיר: אני מציע להוסיף לפסקה 7 (2) את המלים:

" או משלם מסים בשטח הקבוע".

אני חושב שאנו צריכים לתת זכות בחירה לאדם שהוא משלם מסים באותו איזור

בו מתקיימות בחירות, למרות שהוא לא גר שם באופן קבוע. לי נראה הדבר

קפוח כלפי אנשים אשר מבחינה צבדריח, מוסרית, יש להם לפחות זכות לבחור

נציגות, אשר השקף את האינטרסים שלהם במקום. אני יודע שיאמרו לי (א)

כי לאנשים אלה אין ענין במקום זה (ב) כי אין אדם יכול לבחור בשני מקומות.

אולם אני בטוח, שאם האדם הוא בעל דכוש כגון: סגרש, או בעל עסק כגון:

בית מסחר או בית מלאכה, הרי ברור שגם אדם כזה, למרות שהוא בעצמו אינו

גר במקום, מעונין בהתפתחותו. אם הוא בעל בית באותו איזור, גם הוא מעונין

ברשה כבישים יעילה וברשה צנורות מים תקינה. אני חושב שלעתים קרובות מאד

הוא אפילו יותר מעונין בהתפתחות המקום מאשר דייר הגל בקביעות באותו

מקום. אם הוא משלם מסים הרי הוא מעונין בהתפתחות המקום, כי קיומו תלוי

בכך. אני חושב שעניני הדעות המקומית הוא ענין משותף של כל משלמי המסים

במקום. בעלי הדכוש, אף אם אינם גרים במקום, נושאים לפעמים בחלק הארי

של המסים של אותה הדשה המקומית ויש לאפשר להם להביע דעה בעניני המקום.

יהיה זה בלתי צודק בהחלט אם נשלול מהם זכות זו.

אנו לא נוכל להתזיק מנגנון גדול, כדי לקבוע

אם אדם לא גחר פעמיים, יוצא שכל מי שיכול להזכיר, באיזה אופן שהוא, שהוא

גר באופן קבוע במקום יוכל לבחור בשני מקומות ואף ביותר, ואדם שהוא בעל

דכוש באותו מקום ומשלם מסים רבים לקופת אותה הדשה המקומית - ממנו נשלל

את הזכות לחרות דעה בעניני המקום. אני רואה בדבר זה קיפות בלתי צודק

ואף הדסה נבונה.

מל.

כמו"כ איננו צריכים אלשכות, כי החוק הזה אינו קיים רק בשביל יהודים, אלא גם בשביל האוכלוסיה הערבית, שהם בודאי גרים בשני מקומות. אני מציע, אישור להכניס את המלים "ומשלמי מסים".

פר דונגבלוט:
משרד הפנים.

בחוק הקודם נחנה זכות בחירה גם לאנשים שאינם יושבים במקום, אבל בעלי רכוש באותו מקום. חוק זה חל רק על אותם בעלי הרכוש המשלמים מסים - ולא מס עסקים. אולם דעת הממשלה היא שיש לבטל את הזכות הזו, כי מצאנו בעלי הרכוש במקום יש להם אינטרסים בהתפתחות המקום רק במידה שחבר יעלה את ערך הרכוש שלהם, מבלי להתחשב באינטרסים החיוניים של הושבי המקום.

י. גורני:

אם נקבל את הצעתו של מר ספיר, האם נחזיר להוק את ענין צנץ המסים? ידוע לנו שצנץ השלום המסים בוטל אצמא לגבי אותו סוג של משלמי מסים שהם בעלי רכוש במקום אבל אינם גרים כאן. אם נחדש את צנץ המסים לא נוכל לומר סתם מסים, אלא יהיה צורך להגדיר מהו סוג המסים שיקנו למשלמיים זכות בחירה. החוק בנוי עבור הכלל ולא עבור היוצא מן הכלל. דין בוחר אחד שקול נגד מאה בוחרים, כי גם בוחר האחד יכול להכריע ובעובדה שאנו רוצים להעניק זכות בחירה לבעלי רכוש משלמי מסים - זוהי זכות עדיפות לגבי הושבי המקום, ויש לברר אם מגיעה להם זכות עדיפות כזו, ומדוע. האינטרסים של בעלי רכוש במקום אינם מצדיקים זכות זו, כי האינטרסים שלהם הם רק במידה שערך הרכוש שלהם יעלה.

ז. וורהפטיג:

סבורני שבנקודה אחת הצדק עם מר ספיר. הנוסח של סעיף 7 ב' נוחן מקום לאדם לבחור בשני מקומות וכדי למנוע זאת יש להוסיף בסוף הפסוק או יש לשנות את הנוסח שלו בצורה זאת: לאדם יכול להיות רק מקום מגורים קבוע אחד. ז.א. שמבחינה חוקית החוק סתיר לאדם רק מקום מגורים אחד, לצרכי זכות בחירה.

א. שפמל:

אני מסכים שלאדם צריכה להיות זכות בחירה רק במקום אחד, אבל בחוק אין אנו צריכים לציין שיש לו מקום מגורי אחד, אלא שיש לו זכות בחירה רק במקום אחד.

י. ספיר:

כיצד נוכל להבטיח שאדם יבחר רק במקום אחד אם הבחירות לא התקיימנה באותו זמן בכל מקום? כי אם "זמן המגורים"

י. ספיר:

הוא רק 6 חדשים, הרי כל אדם לפני מועד הבחירות באותו מקום יוכל להוכיח בכל מיני אופנים שהוא גרם במקום 6 חדשים, (אינו חייב לשלם מסים כדי להוכיח זאת). אפשר להאגף אלא אפשריות כאלה הגדרנה אחריהן זיופים רבים. אולם אם הבהר יהיה קשור בתשלום מסים - זה יבטיח אותנו יותר בפני עבריינות החוק צריך להגדיר באופן מרוק מהו מקום המגורים הקבוע.

י. גורדי:

אם אדם חבר עין-חרוד גר בתל-אביב ומשלם מסים עבור חדרו אינו יכול לבהור?

י. ספיר:

לדעתי, הוא אינו יכול לבהור בתל-אביב. כי הוא משהתק בבהירות בעין-חרוד. בחירת מזכירות עין-חרוד משקפה אחרי-כן את המועצה האיזורית, יוצא איפוא שאותו אדם בוחר פעמיים ואנו אדיבים למנוע זאת.

כר. דובנבלות
משרד הפנים

אדם שהוא חבר קבוץ וגר בששת ימי השבוע בתל-אביב לא יוכל לבהור בתל-אביב. מקום מגוריו המעשי של אדם לא נחשב למקום מגוריו הקבוע, כמו-כן אי אפשר לחשוב מקום מגורים קבוע אם אבגלל העסק שלו הוא נמצא מחוץ לביתו רוב ימות-השבוע. הדומיטיל שלו במקרה זה יהיה בקבוץ כי שם גרה משפחתו.

ש. מרלינג:

אני חומך בדעה שלאדם יש רק מקום מגורים אחד וזכות הבחירה שלו היא רק לרשות מוניציפאלית אחת. אולם איני מסכים שבעלי הון משלמי מסים במקום שאינם גרים - תהיה להם זכות בחירה. אינני חושב שהאינטרסים של בעלי ההון האלה מותאמים לאינטרסים של תושבי המקום, הם אינם מעוניינים בחנוך, בתנאים הסניטריים, בגנים צבוריים וכו'. ואיני חושב שיש להעניק להם זכות בחירה.

י. ספיר:

אני חושב שדוקא ברמת-גן רוב הגנים הצבוריים נוסדו ביוזמתם של בעלי הון שאינם גרים

ברמת-גן.

א. שפטי:

אני מציע לנסח בחוק כי לאדם יש זכות בחירה
רק במקום אחד. כי אם יהיה ידוע לנו שזא חבר
קבוצ י אני לא התיה לו זכות האבעה במקום אחד.

ב. בן-צבי:

הענין הוא פשוט ואני חושב שלשוא מסבכים
אותו. יש לברר נקודה אחת. אם אני גר בחל-אביב
שלושה ימים בשבוע ומשלם מסים עבור החדר שאני מהזיק - האם אני עובר על החוק
או לא, אם אבחר גם בחל-אביב וגם בירושלים?

ג. גורני:

אני מציע נוסח כזה :

אין אדם בזהר לשתי רשויות מקומיות בין אם הרשות
השניה היא רשות עאמית, ובין אם היא כלולה במועצה איזורית.
בנוסח כזה נוכל למנוע שאדם יבחר בשני מקומות
גם אם הוא חבר קבוצ וגר בחל-אביב.

ד. ורפחטיג:

הנוסח שאני מציע:

לאדם יכול להיות רק מקום מגורים אחד באותו זמן.

א. כהן:

אני מציע:

אין אדם יכול להיות כלול באותו זמן בשני פנקסי

בוחרים.

ב. גורני:

לפני שאנו מנסחים את החוק, יש להגדיר בחוק מהו
מקום מגורים קבוע.

כ. זילבינגר:
היועץ המשפטי

ישנם מונחים משפטיים שאין אנו יכולים כרגע להגדיר
אותם. אלה הם מונחים מוסמכים שיש להם תורה

משפטית שלמה. כמו שאין אנו יכולים עכשיו בהתקשלות להגדיר בריוק מהי "זכות",
מהי "רובה" ומהי "עבירה", כי אלה הם מונחים משפטיים, כן איננו יכולים להגדיר
בריוק מהו מקום המגורים הקבוע, כי גם מקום מגורים קבוע זהו מונח משפטי.
גם לפי המונח המשפטי הבין-לאומי, ברור שלאדם יכול להיות רק מקום מגורים
קבוע אחד למרות שהוא יכול להיות בעל נתינויות שונות. ומקובל שמקום המצאותו
העמית זהו מקום מגוריו הקבוע.

גם אם נקבע מקום מגורים קבוע לאדם והוא יתנגד

למקום המגורים הקבוע של המדינה, לא ייחשב המקום הקבוע של המדינה אלא המקום הקבוע של המדינה.

ב) הצעתו של מר אירוב כהן:

אין אדם יכול להיות כלול באותו הזמן בשני

פנקסי בוחרים.

ג) הצעתו של מר גורני:

אין אדם בוחר בשהי רשונה מקומיות בין אם

הרשונה השניה היא רשונה עצמית ובין אם היא כלולה במועצה איזורית.

(י. גורני : הערה - מר ספיר מכניס כאן הצעה שאני מצטרף אליה).

ד) הצעתו של מר ספיר: (גורני).

לא יבחר אדם אלא לרשונה מוניציפאלית אחת

אם באותו הזמן הוא רשום במקום מגוריים קבוע באיזור מוניציפאלי אחר, או במקום
בנקודה
ישובית הכלולה באיזור מוניציפאלי.

ה. ת. ל. ט. ה.: הצעת ה' ספיר-גורני נחקבלה. הניסוח הסופי

הועבר לוועדה מצומצמת של היועצים המשפטיים עם היו"ר ב. מינץ ה'ה ספיר וגורני.

ז. ורהפטיג: אני מציע לאגאצ למחוק את המלים בסעיף 7(ב)

שהן שוללות זכות בחירה מאנשים הכלואים

בבתי כלא. לדעתי הדבר אינו צורך בהחלט. אפשר לשלול זכות בחירה מאדם רק
בהתאם לגודל העונש שלו. כבר הצבעתי על האי-צדק שבדבר עוד לפני הבחירות
לאסיפה המכוננת. אבל אז טענו שלא היתה כל יכולת אדמיניסטרטיבית לשתף גם
את האסירים בבחירות לאסיפה המכוננת. אנני חושב שאנשים שיושבים בבתי-סתר עוד
לפני שהובאו לבית-דין, בודאי שמתם אין לשלול זכות בחירה.

היו"ר ב. מינץ: אנו צריכים עוד לבוא לידי החלטה בקשר לעריכת

פנקס הבוחרים, כלומר: לפי ה'א-ב'. או לפי

איזורי הקלפיות.

ה. ת. ל. ט. ה.:

א) בקשר לפנקס הבוחרים הוחלט ע"י רוב הועדה לערוך

אותו בהתאם לאיזורי הקלפיות, כפי שהדבר נעשה לבחירות לאסיפה המכוננת.

ב) אשר להצעתו של מר ורהפטיג הוחלט כי באופן

פרינציפיוני יש לקבל את התיקון שלו, אולם מכיון שאין לנו עתה אפשרות לרוץ
בפרטי החוק, מחליטים בזה שהפרינציפ נחקבל אולם את החוק יש להשלים.

ג) נתקבלה כמו"כ החלטה (לסעיף 7 גירסא ב' סעיף קטן 2') כי גיל הבורחים והנבחרים יחשב לפי שש חודשים, כלומר: ביום 31 לדצמבר שלפני היום הקובע, ולא יחשב לפי גילו של הבורח ביום הקובע. לחלטה זו הסתייגות של מר פראי.

ד) סעיף ג) בוטל.

ה) סעיף ו) בוטל.

ו) סעיף ו) בוטל.

ז) בסעיף בטולים הוחלט לבטל בינתיים את כל הצווים. כן הוחלט לקבל באופן פרינציפיוני על נוהג בחירות אחיד בכל הארץ.

ח) השתתפות החיילים בבחירות:

נתקבל סעיף ב', אולם הוכנסו התיקון

דלקמן:

במקום "מקום סגוריו הרגיל, כמוך לפני התגייסותו", יש לכתוב: "מקום סגוריו הקבוע ביום התגייסותו".

x x x x
x x x
x x
x